

Turizmin Kamu Kaynaklarının Dağıtımındaki Yeri ve Gelecekteki Konumu: Siyasetçilerin Görüşleri¹

Gülser YAVUZ

Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Yenişehir, Mersin.
Email: gulser@mersin.edu.tr

Kamil UNUR

Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Yenişehir, Mersin.
Email: kunur@yahoo.com

ÖZET: Siyasetçilerin karar mekanizmalarının en önemli aktörleri olması nedeniyle turizm endüstrisi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin 2023 Turizm Stratejisi'nin temel alındığı çalışmada 4 adet araştırma sorusuna, oluşturulan bir anket ile yanıt aranmıştır. Araştırmanın evrenini 24. Dönem'de TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin milletvekilleri ile il başkanları ve il belediye başkanları oluşturmaktadır. Veriler, araştırmaya katılmayı kabul eden 160 milletvekili, 33 belediye başkanı ve 288'i il başkanı olmak üzere toplam 481 siyasetçiden Ekim 2014- Nisan 2015 tarihleri arasında toplanmıştır. Farklı partilerden siyasetçilerin önceliklerine göre sıralama ve frekans listeleri oluşturulmuştur. Siyasetçilerin gelecek yasama döneminde meclis çalışmalarında turizmin yer alma durumu ile ilgili görüşlerinden elde edilen veriler ise ki-kare testi ile analiz edilmiş ve siyasi partileri ile kişilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Siyasetçilerin Türk turizminin uluslararası turizm açısından dünya sıralamasındaki yeri hakkındaki görüşlerinin dağılımı ise partileri ve görevlerine göre incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Siyasetçi, Milletvekili
JEL Kodu: L8, D72

The Place of Tourism Industry in Allocation of Public Resources and Future Prospects: Politicians' Opinions

ABSTRACT: The purpose of the research is to find out the opinions of politicians' who are the main actors in the decision making mechanism, regarding tourism sector. In the study on which 2023 Tourism Strategy of Turkish Republic is based, four research questions were investigated with a questionnaire. Data were collected from 160, 24th. Term parliamentarians in Turkish Grand National Assembly, 288 provincial head and 33 mayors in between October 2014- April 2015. Rankings and frequency lists are formed according to the priorities of different parties' politicians. Chi-square analysis were employed and found out the relationship between politicians' parties and their prospects of proportion of tourism in the next term session debates. Finally opinions of the politicians were analyzed in terms of the position of Turkish tourism' figures in the world international tourism figures.

Keywords: Tourism, Politician, Parliamentarian
JEL Code: L8, D72

---

1. Giriş

Türkiye Turizm Endüstrisi'nde planlı dönemler olan 1960'lı yıllar ve 1980'den günümüze kadar iki önemli dönem yaşanmıştır. 1963'den itibaren planlarda yer almak suretiyle büyük bir ivme kazanan Türk turizmi, dünyadaki gelişimine ve verilen öneme paralel olarak 1982'de yürürlüğe giren "2634 Sayılı Turizm Teşvik Kanunu" ile hızla geliştirilmiştir (Avcıkurt, Köroğlu ve Sarıoğlu, 2009:

---

¹ Bu çalışma "Siyasetçilerin Turizm Algılamaları" adlı doktora tezinden üretilmiştir

1). Son yıllarda ise uluslararası turist sayısı ve gelir bakımından dünya sıralamasında çok önemli bir konuma yerleşmiştir.

Türkiye’de Turizm endüstrisinin günümüze kadarki gelişim süreci incelendiğinde uygulanan politikaların temelinde turizme bakış açısı ve alınan kararların yattığı görülmektedir. Türkiye’de tarihsel süreçte alınan kararlardan ve yapılan uygulamalardan, özellikle ekonomik katkısı ve istihdam etkisi nedeniyle iktidara gelen siyasetçilerin turizme önem verdiği ve geliştirmek istendiği anlaşılmaktadır. Genel olarak turizm, Türkiye’de ekonomik kalkınma için öncelikli bir endüstri olarak düşünülmektedir (Yüksel, Çulha ve Yüksel, 2009: 80). Çünkü direk olarak sağladığı birçok faydanın yanında birçok endüstri ile de ilişkili olarak kalkınmaya etki etmektedir. Öyle ki turizm talebine bağımlı, turizm endüstrisi ile ilgili alanları belirleyen Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü’ne göre; ulaştırma, konaklama, yeme-içme, eğlence gibi gereksinimlerin karşılanmasına yönelik turizm ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olan yaklaşık 185 faaliyet alanı bulunmaktadır (Boz, 2006: 11). Dolayısıyla tanıtım için bütçe ayırımından, çevre vb. alanlarda alınan kararlara kadar birçok uygulamanın ülkenin turizm endüstrisini de etkilediği söylenebilmektedir.

Turizm ile ilgili olarak turizmi geliştirme politikaları, turizmin planlanması (pazarlama, tanıtım bütçeleri, teşvikler, imar yasaları vb.) vergi ve ulaşım ile ilgili kararlar, karar mekanizmaları tarafından alınmaktadır (Arnold, 2011: 12-15). Türkiye’de karar mekanizmalarının en başında ise iktidar hakkını elde eden siyasi parti ya da partiler ile parlamentoda yer alan siyasetçiler, yani milletvekilleri gelmektedir. Milletvekilleri milletin temsilcileridir ve yasama karar sürecinin birincil asli unsurlarıdır (Işık, 2003: 39). Özellikle hükümeti oluşturan siyasetçiler başta olmak üzere, bu siyasetçilerin ve teşkilatlarının ekonomik çerçeve ve düzenleyici çevreyi oluşturmaktan, alt yapı, eğitim gibi gereksinimleri sağlamasına kadar turizm endüstrisinin gelişme ve büyümesinde çok önemli rolleri bulunmaktadır (Arnold, 2011: 9). Demir (2009: 3)’e göre siyaset; “toplumun en genel adıyla devlet olarak tanımladığı ortak gücün nasıl karar alacağını belirlemektedir. Siyasi iktidarın en önemli işlevi ise çevresinden gelen talep ve destekler doğrultusunda kaynaklar ve değerleri dağıtmak için tüm toplumu bağlayıcı kararlar almak ve kurallar koymaktır” (Dursun, 2008: 117). Örneğin, dönemin karar alıcıları tarafından yürürlüğe konulan Turizm Teşvik Kanunu ile birlikte endüstriye sağlanan teşvikler, turizmin Türkiye’nin ekonomik kalkınmasında lokomotif görevi üstlenen endüstrilerden biri olmasında çok önemli paya sahiptir (Bahar, 2007: 63).

Özellikle yasa çıkarma ve karar almada baskınlığı bulunan iktidardaki siyasetçilerin ve iktidara gelme olasılığı bulunan ya da en azından parlamentoda yasaların çıkarılmasında söz sahibi olan siyasetçilerin ve günümüzde daha önemli bir hale gelen yerel düzeydeki siyasetçilerin karar mekanizmalarının en önemli aktörleri olması nedeniyle turizm endüstrisi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmada, siyasetçilerin turizm endüstrisine bakış açılarının karar almalarında önemli bir etken olduğundan hareketle; Türkiye’de kamu kaynaklarının dağıtımında turizmi diğer alanlara göre nasıl değerlendirdikleri, turizmin meclis çalışmalarında ne derece yer tutacağını öngördükleri, gelecekte Türk ekonomisine en iyi gelir sağlayacak endüstrilerin hangileri olduğunu ve bunlar arasında turizmin yeri ve gelecekte Türk turizminin dünyadaki yeri hakkındaki görüşlerinin neler olacağı sorularına yanıt aranmıştır.

2. Literatür

Literatürde özellikle yasa yapıcıların/siyasetçilerin turizm endüstrisi hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik araştırmalar oldukça kısıtlıdır. Bu araştırmalardan ilki McGehee ve Meng (2006) tarafından North Carolina yasa yapıcılarının/siyasetçilerinin turizm endüstrisi hakkındaki algı, görüş ve bilgi düzeylerini belirleyebilmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmacılar turizm endüstrisinin imajı, siyasetçilerin bilgi düzeyi ve lobi faaliyetleri konularına odaklanmışlardır. McGehee, Meng ve Tepanon (2006) ise aynı anketle McGehee (1991)’nin 1990 yılında yaptığı araştırmanın bulgularıyla kıyaslamak üzere 2003 yılındaki yasa yapıcıların turizm endüstri hakkındaki algı, endüstri ile ilgili bilgi düzeylerini ve görüşlerini kıyaslayarak değişim olup olmadığını incelemiştir. Arnold (2011) ise, North Carolina yasa yapıcılarının turizm endüstrisi ve turizmin sürdürülebilirliği hakkındaki algılarını ve bilgi seviyelerini öğrenebilmek için McGehee ve Meng (2006)’in anketini sürdürülebilir turizme uyarlayarak North Carolina parlamento üyelerine uygulamıştır.

Türkiye’de, Çevirgen ve Kesgin (2007: 310-319) yerel otoriteler ve sivil toplum kuruluşlarının (STK), Alanya’nın turizm gelişimi ve kentleşmesini algılamalarını belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, ilçenin görevdeki 17 belediye başkanının ve 24 STK başkanının katılımıyla bir

araştırma gerçekleştirmiştir. Siyasi otoritenin turizm endüstrisine yaklaşımını bilimsel açıdan ortaya koymaya yönelik önemli çalışmalardan birisi de Yüksel, Çulha, Epik ve Efendi (2009: 7-20) tarafından gerçekleştirilmiştir. Turizm politikasının belirlenmesinde önemli bir siyasi otorite olarak görülen 2001-2009 yılları arasında görev yapmış olan beş Kültür ve Turizm Bakanı'nın basında yer alan söylemleri analiz edilmiştir. Yazarlara göre; bakanların turizm odaklı açıklamalarının incelenmesi bakanların ve temsil ettikleri siyasi partinin turizme yönelik önceliklerini ve bu önceliklere atfedilen önem seviyelerini ortaya koyabilecektir. Söylem analizi ile elde edilen bulgular, Bakanların ekonomi odaklı bir turizm politikasını benimsediklerini, daha çok planlama, yatırım (alt ve üst yapı), tanıtım ve pazarlama, turizm çeşitlendirilmesi, vergi, yasal düzenlemeler, turizm gelirleri ve turist sayılarına ağırlık verdiklerini göstermektedir. Yüksel, Çulha ve Yüksel (2009: 78) turizm endüstrisinin “siyasi parti programlarında yeri nedir” sorusuna cevap aramak üzere yaptıkları çalışmalarında 2002 ve 2007 genel seçimlerine katılan, 2009 itibarıyla iktidarda ve muhalefette olan partilerin kitapçıklarını ve programlarını incelemiştir. Ayaz (2012) ise araştırmasında, kırsal bölgelerde turizm gelişimi ve yönetiminde önemli bir paydaş olan ve siyasi partilerin önemli temsilcilerinden olan belediye başkanları üzerinde çalışmıştır. Belediye başkanlarının turizme yönelik tutumlarının, kırsal turizm alt boyutları üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamıştır.

Turizm literatüründe; çok önemli bir role sahip olmalarına rağmen yasa çıkarma ve karar almada baskınlığı bulunan iktidardaki siyasetçilerin ve iktidar gücünü elde etmek isteyen muhalefet siyasetçilerinin ve yerel düzeydeki siyasetçilerin görüşlerini belirlemeye yönelik çalışmaların çok sınırlı olduğu görülmektedir. Hatta Türkçe literatürde bu kadar kapsamlı bir şekilde doğrudan siyasetçilerden veri toplanarak yapılmış herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Dolayısıyla bu çalışma, siyasetçilerin turizme nasıl baktıklarını ortaya koyması açısından literatürdeki eksikliğin giderilmesine katkı sağlayarak daha sonra bu konuda yapılacak çalışmalar için bir başvuru kaynağı olabilecektir.

3. Yöntem

Araştırmada McGehee ve Meng (2006)'in anketinden ve aynı anketi çalışmasına uyarlayarak kullanan Arnold (2011)'un araştırmasından yararlanılarak, Türkiye özelinde cevabı aranan araştırma sorularını içeren bir anket geliştirilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin 2023 Turizm Stratejisi'nin baz alındığı çalışmada; “Siyasetçiler Türkiye’de kamu kaynaklarının dağıtımında turizme hangi sırada yer vermektedir?”, “Siyasetçilerin gelecekte Türk ekonomisine en iyi gelir sağlayacak endüstrilerin neler olacağı, Türk turizminin dünyada yabancı turist sayısı ve gelir sıralamasındaki yeri ve gelecek yasama döneminde (25. Dönem) turizmin meclis çalışmalarında ne derece yer tutacağı hakkındaki görüşleri nelerdir?” olmak üzere 4 adet araştırma sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmanın evrenini 24. Dönem’de TBMM’de grubu bulunan siyasi partilerin tüm milletvekilleri ile yerel siyasette yer alan ve karar alma süreçleri ile merkez teşkilatını etkileme sürecinde etkin bir rol oynayabileceği düşünülen ya da oynaması beklenen TBMM’de grubu bulunan siyasi partilerin tüm il başkanları ve tüm illerin belediye başkanları oluşturmaktadır (İlçe başkanları zaman kısıdı ve maddi kısıt nedeniyle örnekleme dahil edilememiştir).

Araştırmanın dönemi itibarıyla çalışma evreni 2011 milletvekili seçimlerinden oluşan 24. dönem milletvekillerinden oluşmaktadır ve araştırma döneminde Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından kurulan 62. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti görevdedir. Muhalefette ise Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokratik Partisi bulunmaktadır. Çalışma evreni Tablo 1’de yer almaktadır. TBMM 550 milletvekilinden oluşmaktadır ve siyasi partilere göre dağılımı Tablo 1’de verilmiş olup, ilgili dönem itibarıyla 13 sandalye boş durumdadır. Türkiye’de 81 il bulunmakta olup, TBMM’nde grubu bulunan siyasi partilerin il başkanlıkları aynı tabloda verilmektedir. İl başkanlıklarının mevcut durum bilgisi siyasi partilerin merkez teşkilatlarından elde edilmiştir. Buna göre bağımsız siyasetçilerle birlikte 922 siyasetçiyle anket uygulamasının gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Veriler, araştırmaya katılmayı kabul eden 481 siyasetçiden Ekim 2014-Nisan 2015 tarihleri arasında toplanmıştır.

Tablo 1: Çalışma Evreni Tablosu

Siyasi Partiler	Milletvekili Sayısı	İl Belediye Başkanı Sayısı	İl Başkanı Sayısı
Adalet ve Kalkınma Partisi (Ak Parti)	313	48	81
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	130	14	81
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	52	8	80
Halkların Demokratik Partisi/ Barış ve Demokrasi Partisi (HDP/BDP)	29	10	62
Bağımsız	13	1	-
TOPLAM	537	81	304
TOPLAM SİYASETÇİ SAYISI	922		

Kaynak: 551. Vekil, 2013

4. Bulgular

Araştırmaya 453'ü erkek, 28'i kadın olmak üzere 481 siyasetçi katılmıştır. Bu siyasetçilerin 179'u Ak Parti, 132'si CHP, 87'si MHP, 81'i BDP/HDP'ye mensup, 2'si ise bağımsız siyasetçilerdir. Katılımcıların 160'ı milletvekili, 288'i il başkanı, 33'ü belediye başkanıdır.

4.1.Siyasetçilerin Türkiye’de Kamu Kaynaklarının Dağıtımında Öncelik Verdikleri Alanlara Yönelik Bulgular

“Siyasetçilerin kamu kaynaklarının dağıtımında turizme verdiği öncelik nedir?” ve “Siyasetçiler kamu kaynaklarının dağıtımında hangi alanlara öncelik vermektedir?” araştırma sorularına cevap aramaya yönelik, ankette 10 adet ekonomi ile ilgili alan verilerek önceliklerine göre 1’den 10’a kadar sıralamaları istenmiştir. Bu alanlar, Sağlık Hizmetleri, Kültür ve Sanat, Tarım, Ulaşım, Sanayi, Turizm, Hizmet, Kamu Güvenliği, Eğitim ve Çevre’dir. Siyasetçilerin verdikleri puanlar tersine ağırlıklandırılarak ağırlıklı puanları alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre oluşturulan Tablo 2’de bu alanlara verilen puanlar görülmektedir.

Tablo 2: Siyasetçilerin Türkiye’de Kamu Kaynaklarının Dağıtımındaki Ağırlıklı Öncelik Puanları

SİYASİ PARTİ	AK PARTİ	CHP	MHP	HDP
ALANLAR				
Sağlık Hizmetleri	1353	1075	697	730
Kültür ve Sanat	899	866	463	437
Tarım	1109	715	569	403
Ulaşım	1032	599	412	388
Sanayi	1153	575	565	354
Turizm	799	594	378	329
Hizmet	708	533	289	310
Kamu Güvenliği	938	536	429	295
Eğitim	1276	1182	707	759
Çevre	592	645	278	460

Ağırlıklı yüzdelerin alınmasıyla belirlenen sıralamalara göre oluşturulan Tablo 3’de ise siyasetçilerin kaynak dağıtımında hangi alanları öncelikli gördükleri ve turizme bu alanlar arasında hangi sırayı verdikleri partilerine göre sunulmaktadır. Bu sıralamaya göre, İktidar partisi Ak Parti siyasetçilerinin kamu kaynaklarının dağıtımında ilk önceliği, sağlık hizmetlerine, CHP, MHP ve HDP siyasetçilerinin ise eğitime verdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3: Siyasetçilerin Türkiye’de Kamu Kaynaklarının Dağıtımında Turizmin Sırası Hakkındaki Görüşleri

SIYASİ PARTİ	SIRA	ALAN	SIYASİ PARTİ	SIRA	ALAN
AK PARTİ	1	Sağlık	CHP	1	Eğitim
	2	Eğitim		2	Sağlık
	3	Sanayi		3	Kültür ve Sanat
	4	Tarım		4	Tarım
	5	Ulaşım		5	Çevre
	6	Kamu Güvenliği		6	Ulaşım
	7	Kültür ve Sanat		7	Turizm
	8	Turizm		8	Sanayi
	9	Hizmet		9	Kamu Güvenliği
	10	Çevre		10	Hizmet
MHP	1	Eğitim	HDP	1	Eğitim
	2	Sağlık		2	Sağlık
	3	Tarım		3	Çevre
	4	Sanayi		4	Kültür ve Sanat
	5	Kültür ve Sanat		5	Tarım
	6	Kamu Güvenliği		6	Ulaşım
	7	Ulaşım		7	Sanayi
	8	Turizm		8	Turizm
	9	Hizmet		9	Hizmet
	10	Çevre		10	Kamu Güvenliği

Tablo 3’de görüldüğü üzere siyasetçiler tarafından eğitim ve sağlık hizmetleri kaynak dağıtımında en öncelikli iki alan olarak görülmektedir. Turizmin sırası siyasi partilere göre CHP dışında aynıdır. Ak Parti, MHP ve HDP siyasetçileri kamu kaynaklarının dağıtımında turizme 8. sırada yer vermektedir. CHP siyasetçileri de onlara yakın bir şekilde 7. sıraya yerleştirmektedir. Turizm hizmetler alanının alt sektörü olmasına rağmen bulgulardan turizm ile ilgili net bir bilgi elde edilmesi adına ayrı bir alan olarak sıraya konulması istenmiştir. Hizmet alanının (bankacılık vb.) tüm siyasetçilerde son sıralarda ve turizmden sonra yer alması hem bu alan içerisinde turizme daha çok öncelik verilecek şekilde görüldüğü hem de hizmet endüstrisinin hala Türkiye siyasetinde tarım ve sanayi kadar öncelikli görülmediği şeklinde yorumlanabilir. İktidar partisi siyasetçileri sanayi ve tarıma ayrılacak kaynağı en öncelikliler arasında görmektedir. Muhalefet partileri tarıma sanayiye göre öncelik vermektedir. Sanayi Ak Parti’de 3., MHP’ de 4., CHP’de 8, HDP’de 7. sıradadır. Siyasetçilerin kaynak dağıtımındaki öncelik bulgularının, turizmin diğer endüstri ve alanlarla karşılaştırılması açısından önemli ipuçları verdiği söylenebilir.

4.2. Siyasetçilerin Gelecekte Türk Turizmini Nerede Gördükleri ile İlgili Bulgular

Türkiye Cumhuriyeti’nin 2023 Turizm Stratejisi temel vizyonunda bölgesel gelişmede turizmin öncü bir sektör konumuna ulaştırılması ve Türkiye’nin 2023 yılına kadar, uluslararası pazarda turist sayısı ve turizm geliri bakımından ilk beş ülke arasında olması hedeflenmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2007). Mevcut 2023 Türkiye Turizm Stratejisi ve Cumhuriyetin 100. Yılı olması nedeniyle, siyasetçilerin 2023 yılına gelindiğinde Türk Ekonomisi’nde en iyi gelir sağlayacak endüstriler, dünyada sayı ve gelir bakımından Türkiye’nin konumu hakkındaki görüşlerinin ne olduğunu belirlemeye yönelik bulgular aşağıda yer almaktadır.

4.2.1.Siyasetçilerin Gelecekte Türk Ekonomisine En İyi Gelir Sağlayacak Endüstriler Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular

Diğer araştırma sorusu için ankette “2023 yılına gelindiğinde sizce Türk ekonomisine en iyi gelir sağlayacak ilk beş endüstri hangileri olacaktır?” şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuş ve 5 sıra verilerek listelemeleri istenmiştir. Bulgular her sıraya yazılan endüstrilerin ayrı ayrı frekanslarının alınmasıyla hesaplanmıştır. Soruya toplamda 457 kişi yanıt vermiş, bazı katılımcılar beş endüstri

yazmış bazıları 3 ve 2 endüstriden oluşan bir liste yapmıştır. Siyasetçilerin 6'sı endüstri belirtmeyerek farklı ifadeler kullandıklarından bu ifadeler frekans hesaplamalarından çıkarılmış, “cevap verilmedi” şeklinde değerlendirilmiştir. İlk sıra için en sık belirtilen 10 endüstri ifadelerine göre oluşturulan Tablo 4 aşağıda yer almaktadır. Buna göre sanayi ilk sırada olmak üzere; turizm, inşaat, tarım, eğitim, sağlık, otomotiv, bilişim, hizmet ve maden, sıklığı en yüksek endüstrilerdir.

Tablo 4: 2023’de Türk Ekonomisine En İyi Gelir Sağlayacak Endüstri Listesi 1. Sıra Görüşleri

SIRA	ENDÜSTRİ	SIKLIK (N)	YÜZDE (%)
1	Sanayi	182	37,84
2	Turizm	71	14,78
3	İnşaat	55	11,43
4	Tarım	41	8,52
5	Eğitim	14	2,9
6	Sağlık	13	2,7
7	Otomotiv	9	1,9
8	Bilişim	9	1,9
9	Hizmet	8	1,7
10	Maden	7	1,5
	Toplam	451	100

Katılımcı siyasetçilerin 377’si 2. sıra için öngöründe bulunmuş ve bu sıra için en çok ifade ettikleri endüstri “tarım” olmuştur. Elde edilen bulgulara göre oluşturulan Tablo 5’e göre; turizm 2023’de en çok gelir getirecek endüstriler arasında siyasetçilerin ikinci sırada, %13,7 ile en sık ifade ettiği ilk 3 endüstri arasında yer almaktadır. Tabloda hizmet ile bilişim ve sağlık, ticaret ile hayvancılık aynı frekanslara sahip olarak birlikte aynı sırada yer almıştır.

Tablo 5: 2023’de Türk Ekonomisine En İyi Gelir Sağlayacak Endüstri Listesi 2. Sıra Görüşleri

SIRA	ENDÜSTRİ	SIKLIK (N)	YÜZDE (%)
1	Tarım	100	20,8
2	Sanayi	67	13,9
3	Turizm	66	13,7
4	Eğitim	18	3,7
5	Ulaşım	17	3,5
6	Maden	15	3,1
7	İnşaat	12	2,5
8	Hizmet- Bilişim-Sağlık	11	2,3
9	Tekstil	10	2,1
10	Ticaret-Hayvancılık	9	1,9
	Toplam	377	100

Katılımcı siyasetçilerin 3., 4. ve 5. sıralar için cevap sayıları düşmüş ve sırasıyla 300, 221, 181 cevaptan elde edilen ifadelerle göre sıklığı en yüksek 10 endüstriden; turizm, tarım, sanayi, maden ilk sıralara yerleşmişlerdir. Tablo 6, 7 ve 8’ de de gösterildiği üzere, genel olarak “sanayi” yanıtlarda en çok ifade edilen endüstri olup, toplamda 305 frekansa sahiptir. Turizm 263, tarım 239 frekansla, katılımcı siyasetçilerin 2023’de Türkiye’ye en çok gelir getirecek endüstriler olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Turizmin bu bulgulara dayanarak bugün olduğu gibi gelecekte de ülke ekonomisine önemli ölçüde gelir getirecek bir endüstri olarak görülmekte olduğu, yani turizm endüstrisinin “ülke için yüksek kazanç sağlayıcı” bir endüstri algısına sahip olduğu söylenebilir. O halde turizm endüstrisi; bu fayda algısına layık bir şekilde, amaca uygun kararlarla planlanmalı ve yönetilmelidir.

Tablo 6: 2023’de Türkiye Ekonomisine En İyi Gelir Sağlayacak Endüstri Listesi 3. Sıra Görüşleri

SIRA	ENDÜSTRİ	SIKLIK (N)	YÜZDE (%)
1	Turizm	69	14,3
2	Tarım	48	10
3	Sanayi	34	7,1
4	Maden	23	4,8
5	Hayvancılık	17	3,5
6	Ulaşım	16	3,3
7	Sağlık	15	3,1
8	İnşaat	12	2,5
9	Tekstil	11	2,3
10	Eğitim	10	2,1
	Toplam	300	100

Tablo 7: 2023’de Türkiye Ekonomisine En İyi Gelir Sağlayacak Endüstri Listesi 4. Sıra Görüşleri

SIRA	ENDÜSTRİ	SIKLIK (N)	YÜZDE (%)
1	Turizm	35	7,3
2	Tarım	33	6,9
3	Maden	20	4,2
4	Sanayi	15	3,1
5	Tekstil- Ulaşım	14	2,9
6	Gıda-Eğitim-Sağlık	12	2,5
7	Hayvancılık	11	2,3
8	Liman İşletmeciliği	8	1,7
9	Hizmet	7	1,5
10	İnşaat	6	1,2
	Toplam	221	100

Tablo 8: 2023’de Türkiye Ekonomisine En İyi Gelir Sağlayacak Endüstri Listesi 5. Sıra Görüşleri

SIRA	ENDÜSTRİ	SIKLIK (N)	YÜZDE (%)
1	Turizm	22	4,6
2	Tarım	17	3,5
3	Hizmet	16	3,3
4	Maden- Sağlık	14	2,9
5	Hayvancılık- Tekstil-Ulaşım	13	2,7
6	Liman İşletmeciliği	12	2,5
7	Sanayi- Eğitim	7	1,5
8	Kültür ve Sanat	6	1,1
9	Çevre- Enerji	5	1
10	İnşaat- Ticaret	4	0,8
	Toplam	181	100

4.2.2. Siyasetçilerin Gelecekte Dünyada Türk Turizminin Yerini Nerede Gördüklerine Yönelik Bulgular

Bir diğer araştırma sorusuna yanıt aramaya yönelik olarak ankette; “2023 yılına gelindiğinde dünya yabancı turist sayısı sıralamasında ve dünya turizm geliri sıralamasında Türkiye’nin sırası hakkındaki görüşünüz nedir?” soruları sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre Tablo 9 oluşturulmuştur. Bu bulgulara göre genel olarak katılımcı siyasetçilerin %61,6’sı 2023’de turizmi ilk 10’da görmektedir. Milletvekillerinin %70’inin turizmi ilk 10’da gördüğü, yaklaşık %25’inin ilk 11 ile 25 arasında yani günümüzdeki durum göz önüne alındığında daha gerilerde olacağını düşündüğü, %21,3 oranındaki milletvekilinin de stratejiyle aynı doğrultuda bir öngöründe bulunduğu söylenebilmektedir. Belediye başkanlarının da büyük bir oranı (yaklaşık %73) Türkiye’yi 2023’de dünyada ilk 10’da görmektedir. Genel olarak siyasetçilerin yalnızca %27,9’unun 2023 yılında

Türkiye'nin uluslararası turist sayısı sıralamasında ilk beş içinde olacağını söylemesi geriye kalanların Türkiye'nin sıralamasının daha gerilerde olacağını söylemesi ya devletin ortaya koyduğu 2023 yılında ilk 5 ülke içinde olmak hedefinden bu siyasetçilerin çoğunun haberdar olmadığı ya da bu hedefin gerçekleşeceğini düşünmedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 9: 2023'de Turist Sayıları Açısından Türk Turizminin Dünya Sıralamasındaki Tahmini Yeri

	Siyasetçi n (%)	Milletvekili n (%)	Belediye Başkanı n (%)
1- 5 arasında	134 (%27,9)	34 (%21,3)	13 (%39,4)
6-10 arasında	162 (%33,7)	78 (%48,8)	11 (%33,3)
11-15 arasında	59 (12,3)	21 (%13,1)	4 (%12,1)
16-20 arasında	26 (%5,4)	6 (%3,8)	3 (%9,1)
21-25 arasında	17 (%3,5)	12 (%7,5)	-
Bilmiyorum	83 (%17,3)	9 (%5,6)	2 (%6,1)
	481 (%100)	160 (%100)	33 (%100)

Diğer yerel siyasetçilerden il başkanları düzeyindeki dağılım ise partilerine göre şu şekildedir: 75 Ak Parti'li il başkanının 53'ü (%70,7) ilk 5 arasında, 20'si (%26,7) ilk 6-10 arasında ve 1'i (%1,3) ilk 11-15 arasında, 1'i (%1,3) ise bilmiyorum cevabını vermiştir. CHP'li il başkanlarından 10'u (%12,3) ilk 5 arasında, 16'sı (%19,8) ilk 6-10 arasında, 8'i (%9,9) ilk 11-15 arasında, 5'i (%6,2) ilk 16-20 arasında, 2'si (%2,5) ilk 21-25 arasında cevabını verirken 40'ı ise (%49,4) bilmiyorum cevabını vermiştir. MHP'li il başkanlarının 10'u (%14,5) ilk 5 arasında, 21'i (%30,4) ilk 6-10 arasında, 17'si (%24,6) ilk 11-15 arasında, 4'ü (%5,8) ilk 16-20 arasında, 2'si (%2,9) ilk 21-25 arasında cevabını verirken 15'i (%21,7) bilmiyorum cevabını vermiştir. HDP'li il başkanlarının ise 14'ü (%22,2) ilk 5 arasında, 16'sı (%25,4) ilk 6-10 arasında, 8'i (%12,7) ilk 11-15 arasında, 8'i (%12,7) ilk 16-20 arasında, 1'i (%1,6) ilk 21-25 arasında görmekte iken 16'sı (%25,4) gelecekte Türk turizminin turist sayısı sıralamasındaki yeri için bilmiyorum cevabını vermiştir. Ak Parti'li il başkanlarının daha yüksek oranda Türkiye'nin ilk beş içinde olacağını söylemeleri turizmin daha da gelişeceğini düşünmeleri ve/veya partilerinin iktidarda olmaları ile açıklanabilir.

Diğer öngörü sorusu gelir bazında sorulmuştur. "2023 yılına gelindiğinde sizce dünya turizm geliri sıralamasında Türkiye'nin sırası ne olacaktır?" sorusuna katılımcı siyasetçilerin verdikleri yanıtlar Tablo 10'da görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle siyasetçilerin genel olarak %28,3'ü ile milletvekillerinin %24,4'ünün ve belediye başkanlarının %30,3'ünün stratejide belirlenen hedeflerle doğru orantılı bir öngöründe olduğu söylenebilir. Milletvekillerinin yaklaşık %66'sının ve belediye başkanlarının yaklaşık %70'inin turizm gelirleri bakımından 2023'de Türkiye'nin dünya sıralamasında ilk 10'da yer alacağını öngördükleri anlaşılmaktadır.

Tablo 10: 2023'de Turizm Gelirleri Açısından Türk Turizminin Dünya Sıralamasındaki Tahmini Yeri

	Siyasetçi n (%)	Milletvekili n (%)	Belediye Başkanı n (%)
1-5 arasında	136 (%28,3)	39 (%24,4)	10 (%30,3)
6-10 arasında	151 (%31,4)	67 (%41,9)	13 (%39,4)
11-15 arasında	60 (%12,5)	20 (%12,5)	4 (%12,1)
16-20 arasında	37 (%7,7)	16 (%10)	4 (%12,1)
21-25 arasında	17 (%3,5)	10 (%6,3)	-
Bilmiyorum	80 (%16,6)	8 (%5)	2 (%6,1)
	481 (%100)	160 (%100)	33 (%100)

Siyasi partilerin il başkanlarının partilerine göre dağılımıyla gelecek öngörülerini incelendiğinde Ak Parti'li il başkanlarının 55'inin (%73,3) Türkiye'yi gelir sıralamasında ilk 5 arasında, 19'unun (%25,3) ilk 6-10 arasında, 1'inin (%1,3) ilk 11-15 arasında gördükleri anlaşılmaktadır. CHP'li il başkanlarının 9'u (%11,1) ilk 5 arasında görürken, 16'sı (%19,8) ilk 6-10 arasında, 9'u (%11,1) ilk 11-15 arasında, 5'i (%6,2) ilk 16-20 arasında, 2'si (%2,5) ilk 21-25 arasında olacağı görüşündedir. 40 (%49,4)'ı ise bilmiyorum cevabını vermiştir. MHP'li il başkanlarının 9'u (%13) ilk 5 arasında, 22'si

(%31,9) ilk 6-10 arasında, 17'si (%24,6) ilk 11-15 arasında, 4'ü (%5,8) ilk 16-20 arasında, 2'si (%2,9) ilk 21-25 arasında olacağını öngörürken, 15'i (%21,7) bilmiyorum cevabını vermiştir. HDP'li il başkanlarının ise 13'ü (%20,6) ilk 5 arasında, 14'ü (%22,2) ilk 6-10 arasında, 9'u (%14,3) ilk 11-15 arasında, 8'i (%12,7) ilk 16-20 arasında, 3'ü (%4,8) ilk 21-25 arasında görmekte iken 15'i (%23,8) gelecekte Türk turizminin gelir sıralamasındaki yeri için bilmiyorum cevabını vermiştir. Bu bulgulardan da anlaşılacağı üzere; iktidar partisinin il başkanlarının büyük bir çoğunluğu (yaklaşık 3/4'ü) turizm 2023 vizyonunun öngördüğü gibi turizmi gelir sıralamasında ilk beşte görmektedir. Muhalefet partilerinde ise bu öngörü düşük düzeylerde kalmıştır. Bu durum iktidar partisi il başkanlarının turizmde yükselme yaşanacağını düşündükleri şeklinde değerlendirilebilir. Aynı zamanda iktidar partisinin yerel siyasetçilerinin mensubu oldukları partilerinin turizm endüstrisi ile ilgili uygulamalarına olumlu onay ya da destek verdiği şeklinde de düşünülebilir.

4.3. Siyasetçilerin Turizmin Gelecek Yasama Döneminde Meclis Çalışmalarında Yer Alma Durumu Hakkındaki Bulgular

Siyasetçilere sorulan “Sizce turizm, gelecek yasama dönemi içerisinde meclis çalışmalarında ne derece yer tutacaktır?” sorusundan elde edilen bulgulara göre, siyasetçilerin 6'sı (%1,2) çok yüksek, 117'si (%24,3) yüksek, 267'si (%55,5) orta, 77'si (%16) düşük, 12'si (%2,5) çok düşük cevabını vermiştir. Milletvekillerinin 6'sı (%3,8) çok yüksek, 33'ü (%20,6) yüksek, 84'ü (%52,5) orta, 29'u (%18,1) düşük, 6'sı (%3,8) çok düşük cevabını vermiştir.

Burada milletvekillerinin mecliste gündem oluşturmaları ve yasamanın direk aktörleri olmaları nedeniyle görüşlerinin daha önemli bir bulgu olduğu yorumu yapılabilir. Katılımcı milletvekilleri genel olarak turizmin mecliste çok yüksek bir derecede yer alacağı görüşünde değildir. Ancak, yüksek ve orta cevapları da göz önüne alındığında katılımcı milletvekillerinin 4'de 3'ünün turizmin gelecek yasama yılında mecliste orta derecede ve üzerinde bir yer tutacağını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu derece yer tutacağını düşünmüş olmaları turizm endüstrisinin imar ve çevre ile ilgili düzenlemeler başta olmak üzere birçok alanda yapılacak düzenlemelerle ilişkili olmasından dolayı olabilir. Belediye başkanlarının ise 16'sının (%48,5) yüksek, 10'unun (%30,3) orta, 7'sinin (%21,2) düşük cevabını vermesi, başkanların da çok yüksek derecede bir beklentileri olmadığı ama neredeyse %80'inin orta ve üzerinde bir derecede mecliste turizmin olacağını düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

İl başkanlarının görüşlerinin ise partilerine göre dağılımı şu şekildedir: Ak Parti mensubu il başkanlarından 58'i (%77,3) yüksek, 15'i (%20) orta, 2'si (%2,7) düşük, CHP'li il başkanlarının 76'sı (%93,8) orta, 5'i (%6,2) düşük cevabını vermiştir. MHP'li il başkanlarından 4'ü (%5,8) yüksek, 49'u (%71) orta, 13'ü (%18,8) düşük, 3'ü (%4,3) çok düşük derken, HDP'li il başkanlarından 6'sı (%9,5) yüksek, 33'ü (%52,4) orta, 21'i (%33,3) düşük ve 3'ü (%4,8) çok düşük cevabını vermiştir. Görüldüğü gibi iktidar partisi Ak Parti'nin dışındaki muhalefet partilerinin yerel siyasetçilerinin bu konuda fazla bir beklentisi bulunmamaktadır ve orta ile orta derecenin altında yer tutacağı konusunda daha ağırlıkta görüşlere sahiplerdir. Bu görüşlerin daha net bir şekilde ortaya konulabilmesi için siyasetçilerin görüşleri partilerine göre de analiz edilmiştir.

4.3.1.Siyasetçilerin Gelecek Yasama Döneminde Meclis Çalışmalarında Yer Alma Durumu Görüşlerinin Partilerine Göre Karşılaştırılması

Siyasetçilerin partileri ile gelecek yasama döneminde meclis çalışmalarında yer alma durumu hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırma sorusuna cevap aramak amacıyla veriler Ki-kare testiyle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular araştırmaya katılan siyasetçilerin partileri ile gelecek yasama döneminde Meclis çalışmalarında yer alma durumu hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Tablo 9, siyasi parti ile turizmin gelecek yasama dönemi içerisinde meclis çalışmalarında ne derece yer tutacağı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Tablo'ya göre Ak Parti'li siyasetçilerin %57'si, turizmin gelecek yasama döneminde Meclis'de “yüksek” derecede yer tutacağını ifade etmiştir. Öte yandan, meclis çalışmalarında turizmin “yüksek” derecede yer tutacağı düşüncesine sahip olanların %81,6'sı Ak Parti'lidir. Muhalefet partililerin ise büyük çoğunluğu mecliste turizmin gelecek yasama döneminde “orta” derecede yer tutacağını düşünmektedir. Bu bulgu, iktidarda olan Ak Parti'nin temsilcilerine turizm alanından birçok talep iletilmiş olabileceği ve/veya iktidar partisi mensuplarının kendi illeri ile ilgili talepte bulunmuş ya da bulunmayı düşünüyor olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Bu talepler doğrultusunda da Ak Parti mensupları gelecek yasama döneminde turizmin Meclis'de yer alma oranının yüksek düzeyde gerçekleşebileceğini düşünmüş olabilirler.

Tablo 9: Siyasetçilerin Partilerine Göre Turizmin Meclis Çalışmalarında Yer Alması Görüşleri

Siyasi Parti		Turizmin Mecliste Yer Alması			
		Yüksek	Orta	Düşük	Toplam
AK PARTİ	N	102	67	10	179
	% siyasi parti içerisinde	57,0%	37,4%	5,6%	100,0%
	% turizmin mecliste yer alması içerisinde	81,6%	25,1%	11,5%	37,4%
	N	8	99	25	132
CHP	% siyasi parti içerisinde	6,1%	75,0%	18,9%	100,0%
	% turizmin mecliste yer alması içerisinde	6,4%	37,1%	28,7%	27,6%
MHP	N	7	60	20	87
	% siyasi parti içerisinde	8,0%	69,0%	23,0%	100,0%
	% turizmin mecliste yer alması içerisinde	5,6%	22,5%	23,0%	18,2%
	N	8	41	32	81
HDP	% siyasi parti içerisinde	9,9%	50,6%	39,5%	100,0%
	% turizmin mecliste yer alması içerisinde	6,4%	15,4%	36,8%	16,9%
Toplam	N	125	267	87	479
	% siyasi parti içerisinde	26,1%	55,7%	18,2%	100,0%
	% turizmin mecliste yer alması içerisinde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Pearson χ^2 : 164,494; s.d: 6; p<0,001

Beklenen değeri 5'in altında olan hücre oranı: %0,0;

En küçük beklenen değeri: 14,71

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmada yerel siyasetin ana aktörlerinden olan il belediye başkanları ile TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin il siyasi parti başkanlarının ve yasama karar sürecinin ana aktörleri olan milletvekillerinin turizm endüstrisi hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcı siyasetçiler turizmi gelecekte ülke açısından gelir getirici önemli bir endüstri olarak ve Türk Turizmini dünyada önemli bir konumda görmekteyler.

Katılımcı siyasetçilerin önemli bir kısmının 2023 Cumhuriyetin 100. Yılı'nda Türk ekonomisine en fazla gelir getirecek endüstri olarak sanayiye seçmiş olmaları oldukça sağlıklı bir bakış açısı olarak düşünülebilir. Bugün dünyanın gelişmiş ülkeleri olarak nitelendirilen ülkelerin aynı zamanda sanayileşmiş ülkeler olarak da nitelendirildiği düşünüldüğünde neredeyse gelişme için sanayileşmenin olmazsa olmaz bir olgu olduğu söylenebilir. Türkiye'de bugün yaşadığı gibi sanayileşmemiş toplumlar üretmedikleri tüm teknolojik ürünleri diğer toplumlardan ithal etmek zorunda kalacaklarından ciddi bir dış açıkla karşı karşıya kalabilirler. Ayrıca ülke çıkarları gereği meydana gelebilecek uluslararası ihtilaflarda ya da 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı gibi savaş durumlarında ülkenin ihtiyaç duyabileceği tüm kritik sanayi ürünlerini uygulanacak ambargo vb. yaptırımlar nedeniyle ithal edemez duruma gelebilir.

Turizmin Türk ekonomisine gelir yaratacak ikinci endüstri olarak görülmesi sevindirici bir durum olarak değerlendirilebilir. Ancak unutulmaması gerekir ki turizm temel itibarıyla bir tüketim olayıdır ve üretime dayanmayan bir tüketimin sağlıklı bir ekonomik model olduğunu ileri sürmek kolay değildir. Diğer taraftan üreten yani sanayileşmiş bir ekonomi üzerine inşa edilmiş bir turizm endüstrisi çok daha az kırılgan ve sağlıklı olacaktır. Çünkü iç turizm talebi belirli bir büyüklükte

olacağı ve toplam talep içindeki ağırlığı bugünkünden daha yüksek olacağı için 2016 yılında yaşanan Suriye krizinin Türkiye'ye yansımaları gibi olağanüstü durumlarda aşırı dış talebe bağlı olmanın yaratacağı olumsuzluklar da asgariye inmiş olacaktır. Bu bağlamda Türk ekonomisine 2023 yılında en çok gelir getirecek endüstri olarak turizmin katılımcılar tarafından en sık ifade edilen ikinci endüstri olması ve yanıtlarda sanayi ve tarımın ağırlık kazanması siyasetçilerin Türk ekonomisine uzun dönemli bakışlarının doğru ve yerinde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Türk ekonomisinde sanayide ve tarımda yaşanan verimlilik artışı ve kırdan kente göç nedeniyle sanayileşmiş bir ülke olsa dahi gelişmiş ülkelerde günümüzde yaşandığı gibi bir işsizlikle karşı karşıya kalınabilir. Ancak coğrafyanın sağladığı tüm güzellikler ve kolaylıklar ile güçlü tarih ve kültür birikimi sonucunda daha da geliştirilecek turizm endüstrisi sayesinde daha düşük işsizlik rakamları yakalanabilir.

Tüm siyasi partilerin kamu kaynaklarının dağıtımında ilk iki sırayı "Sağlık" ve "Eğitim" e verdikleri görülmektedir. İktidar partisinin genel olarak sağlıkta dönüşüm gibi politikalarla sağlık endüstrisine eğilimi bilinmektedir. Kamu kaynaklarının ayrılmasında da sağlığı ön planda tuttuğu siyasetçilerinin bu görüşleriyle de netleştirilmiştir. Son yıllarda alınan kararlarla sağlık turizmi konusunda da önemli girişimlerde bulunulmuş, sağlık turizmini geliştirme adına 2011'den itibaren sağlık kuruluşlarında "sağlık turizmi veri tabanı" uygulamalarına geçmiştir. Sağlık Bakanlığı'nın yatak kapasitesini arttırma vb. kararlarıyla geliştirilmesi hedeflenen sağlık turizmi gelişimi; alternatif turizm potansiyelinin etkin kullanımı ve turizmin çeşitlendirilmesi ve gelirin arttırılması açısından turizm endüstrisi için önemli bir fırsat olarak görülebilir.

Siyasetçiler gelecekte Türk turizminin dünya turizmi içinde gelir ve turist sayısı sıralaması konusunda büyük oranda olumlu öngörülere sahiplerdir. Turist sayısı bakımından siyasetçilerin %28'i ile milletvekillerinin %21'inin ve gelir bakımından siyasetçilerin %28'i ile milletvekillerinin %24,4'ünün stratejide belirlenen hedefle doğru orantılı bir öngöründe bulunduğu saptanmıştır. Diğerlerinin ise Türkiye'nin sıralamasının daha gerilerde olacağını belirtmesi nedeniyle, Hükümet'in 2023 yılında her iki sıralamada ilk 5 ülke içinde olma hedefinden bu siyasetçilerin çoğunun bilgisi olmadığı ya da bu hedefi inandırıcı bulmadıkları ya da çeşitli nedenlerle bu hedefe ulaşılamayacağını düşündükleri şeklinde yorum yapılabilir.

Milletvekillerinin 4'ü de 3'ünün bir sonraki yasama döneminde turizmin mecliste orta derecede ve üzerinde yer alacağını belirtmeleri endüstri açısından olumlu bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Ancak turizm endüstrisi önemine binaen gündemde daha fazla yer almalıdır. Milletvekilleri yasama karar sürecinin birincil aslı unsurları olması ve istedikleri her konuya ilişkin gündem içi ve gündem dışı konuşma yapma hakları ile istedikleri konuyu Meclis gündemine taşıyarak kamuoyunu etkileyebilme gücüne sahiplerdir (Işık, 2003: 39-40). Bu nedenle milletvekilleri başta olmak üzere tüm siyasetçilerin gündemlerinde turizm endüstrisini tutabilmeleri için yerel ve ulusal düzeyde etkin baskı grupları oluşturulmalı ve lobi faaliyetlerine önem verilmelidir. Gelecek araştırmalar için; turizm endüstrisi ile siyasetçi ilişkisinin araştırmalarda daha fazla konu edilmesi ve bu araştırmalarda Türk turizminin günümüzdeki durumunun, sorunlarının ve çözüm önerilerinin siyasetçilerin de yer aldığı turizm paydaşlarının bakış açısıyla değerlendirilmesi önerilebilir.

Kaynaklar

- Arnold, S. (2011). Legislative Perceptions of Sustainable Tourism: The Case of The North Carolina General Assembly. Unpublished Master's Thesis, East Carolina University, Carolina.
- Avcıkurt, C. Köroğlu, A. ve Sarioğlu, M. (2009). Türk Turizminin Dünya Turizmindeki Yeri, Çavuş, Ş., Ege, Z. ve E. Çolakoğlu (Ed.), Türk Turizm Tarihi (ss. 1-14). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ayaz, N. (2012). Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye Başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bahar, O. (2007). Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvikler. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(1), 61-78.
- Boz, C. (2006). Dünyada Turizm Endüstrisinde İstihdam ve Çalışma Şartları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çevirgen, A ve Kesgin, M. (2007). Local Authorities' and NGOs' Perceptions of Tourism Development and Urbanization in Alanya, Original Scientific Paper, 55(3), 309-322.
- Demir, Ö. (2009). Siyasete Yön Veren Rasyonel Cahil Seçmenler. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 1(1), 1-10.
- Dursun, D. (2008). Siyaset Bilimi (4.Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

- Işık, H. M. (2003). Yasama Erkinde Karar Verme Süreçleri. Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1(8), 11-70.
- McGehee, N. ve Meng, F. (2006). The Politics of Perception: Legislative Images of The Tourism Industry in Virginia and North Carolina. Journal of Travel Research, 44, 368-378.
- McGehee, N., Meng, F. ve Tepanaon, Y. (2006). Understanding Legislators and Their Perceptions of The Tourism Industry: The Case of North Carolina, USA, 1990 and 2003. Tourism Management, 27(4), 684-694.
- Yüksel, A., Çulha, O. ve Yüksel, F. (2009). Siyasi Partiler Gözüyle Turizm. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 6(3), 78-81.
- Yüksel, A., Çulha, O., Epik, F. ve Efendi, E. (2009). Turizm Bakanları ve Söylemleri: Türkiye'nin Turizm Politikası. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 6(4), 6-25.
551. Vekil (2013). 24. dönem TBMM'de dağılım. 10 Mayıs 2014 tarihinde <http://www.551vekil.com/2013/11/tbmmde-daglm.html#.VdVzJ5PRuYD> adresinden erişildi